

**Критерії оцінки освітніх програм
та методичні рекомендації
до застосування критеріїв та проведення акредитації**

ВСТУП

Критерії оцінки освітніх програм та методичні рекомендації розроблені з метою роз'яснення правил оцінки програм вищої освіти під час акредитації, яка проводиться Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

При розробці критеріїв оцінки освітніх програм та методичних рекомендацій Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти керується Законом України «Про вищу освіту», Статутом Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Стандартами і рекомендаціями щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (далі – Європейські стандарти і рекомендації), іншими нормативними документами.

Критерії оцінки програм застосовуються для підготовки звіту про самоаналіз (самооцінку) та зовнішньої оцінки якості освітніх програм, що реалізуються вищими навчальними закладами, науково-освітніми установами на всіх рівнях вищої освіти та всіх спеціальностей. Вони можуть бути застосовані також для оцінювання якості інших освітніх програм.

Терміни в цьому документі вживаються у тому ж значенні, що і в Законі України «Про вищу освіту».

Відповідно до статті 1 п. 4 Закону України «Про вищу освіту», акредитація освітньої програми – це оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності вищого навчального закладу за цією програмою на предмет: відповідності стандарту вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання; досягнення заявлених у програмі результатів навчання.

Під час акредитації оцінюється якість освітньої програми у поєднанні з інституційною спроможністю вищого навчального закладу забезпечити її успішну реалізацію.

Метою акредитації є гарантія якості освітніх програм, сприяння їхній модернізації, а також загальне поліпшення якості вищої освіти.

Якість вищої освіти розглядається в цьому документі як засіб досягнення чотирьох головних цілей вищої освіти, визначених в Європейських

стандартах і рекомендаціях, таких як: (1) підготовка здобувачів освіти для ефективного працевлаштування, (2) формування у здобувачів освіти почуття активного громадянства, (3) сприяння особистому розвитку здобувачів освіти, (4) створення умов для приросту знань, стимулювання досліджень та інновацій.

Акредитація є добровільною і проводиться з ініціативи вищого навчального закладу.

Під час акредитації автономія вищого навчального закладу та академічна свобода не мають порушуватися.

Свідчення відповідності програми критеріям можуть бути надані у довільній формі, крім випадків, коли передбачені стандартизовані форми подання інформації. У звіті про самоаналіз (самооцінку) змістовність і аргументація є суттєвими.

Національне агентство заохочує критичний самоаналіз (самооцінку), плани модернізації та вдосконалення, а також пропозиції щодо покращення законодавчого забезпечення якості вищої освіти. Самоаналіз (самооцінка) повинен продемонструвати вміння бачити проблемні моменти у освітній програмі та освітній діяльності ВНЗ, а також чіткі наміри та плани щодо їх усунення.

Вдосконалення та модернізація програми передбачає постакредитаційний моніторинг, який Національне агентство здійснює згідно з планом/програмою, погодженими з вищим навчальним закладом та оприлюдненими на сайті Національного агентства.

Заявка на акредитацію може бути подана вищим навчальним закладом до запуску програми або протягом її реалізації. Повторна акредитація програми проводиться через п'ять років після першої, а кожна наступна – через десять років після попередньої. За бажанням вищого навчального закладу Національне агентство, його галузеві експертні ради або експерти (експертні групи) можуть надавати додаткові консультації щодо модернізації програми у міжакредитаційний період.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Критерій #1. Придатність освітньої програми до акредитації за формальними ознаками

Вищий навчальний заклад, що подає програму на акредитацію, повинен здійснювати свою діяльність відповідно до законів України та мати державну

ліцензію на провадження освітньої діяльності. Документи, що подаються в Національне агентство для акредитації освітньої програми, мають бути оформлені відповідно до встановлених вимог. Програма, що подається на акредитацію, повинна відповідати вимогам, встановленим в Законі України «Про вищу освіту» до програм відповідного рівня, та стандарту вищої освіти відповідного ступеня, галузі знань і спеціальності.

Пояснення

Мають бути надані документальні підтвердження розробки програми і спроможності навчального закладу її реалізувати.

На підтвердження відповідності критерію мають бути надані:

1. Документ, що підтверджує наявність у вищого навчального закладу ліцензії на провадження освітньої діяльності (в електронному вигляді).
2. Оформлені згідно з вимогами заявка вищого навчального закладу на проведення акредитації освітньої програми (в паперовій формі), звіт про самоаналіз (самооцінку) та супутні документи (в електронному вигляді).
3. Стандарти вищої освіти, на реалізацію яких направлена освітня програма (в електронному вигляді).
4. Попередні сертифікати про акредитацію програми або вищого навчального закладу (в електронному вигляді).

Критерій #2. Очікувані результати програми і кваліфікаційний профіль випускника

Програма, що подається на акредитацію, має чітко сформульовані цілі, обґрунтування необхідності її запровадження, відповідає потребам і запитам здобувачів вищої освіти з урахуванням потреб інших стейкхолдерів. Програма сприяє реалізації місії і стратегії вищого навчального закладу. У програмних документах відображено перспективні пріоритетні напрями розвитку освітньої програми на найближчі 5 років з урахуванням динаміки змін ринку освітніх послуг, потреб абітурієнтів, ринку праці тощо. В освітній програмі наявні компоненти для підготовки до професійної діяльності, що

розвивають ключові компетенції, інтелектуальні та академічні навички, що відображають вимоги суспільства та ринку праці.

Кваліфікаційний профіль випускника програми відповідає потребам цільових груп та/або ринку праці.

До розробки програми залучені роботодавці, представники професійних асоціацій. Передбачені програмою компетентності відповідають Національній рамці кваліфікацій

Пояснення

Програма повинна мати чітко сформульовані цілі і пояснення, яким чином ці цілі досягаються на різних етапах навчального процесу. Якщо програма є стандартизованою за спеціальністю, і відомо, що схожі програми вже є в інших навчальних закладах, то слід пояснити, в чому унікальність цієї програми. Вищий навчальний заклад повинен мати місію і стратегію (стратегічний план) розвитку, реалізації яких має сприяти ця програма. Цілі програми мають орієнтуватися на формування у здобувачів певного набору компетентностей. Для цього вони корелюють зі стандартами відповідних спеціальностей, Національною рамкою кваліфікацій (відповідно до рівня програми), але не обов'язково обмежуються ними.

Програма має мати чітке обґрунтування, яке дозволить зрозуміти необхідність її запровадження та правильно зорієнтувати майбутніх студентів у перспективах їхнього працевлаштування після навчання на цій програмі, захистити їх від хибної інформації щодо цього питання. Перед запровадженням програми варто провести дослідження для того, щоб мати чітке уявлення, для чого потрібна така програма, на кого вона направлена, якого роду споживачі реально зацікавлені в цій програмі, який є попит на ринку праці на тих фахівців, яких пропонує готувати ця програма. Обов'язково надати відгуки роботодавців (лідерів галузі або представників великого бізнесу), які рекомендують відкриття такої програми. Ініціатори програми повинні мати завершене уявлення про цільову групу здобувачів, потреби якої буде задовольняти ця програма, здійснити оцінку орієнтовної кількості студентів, які, як очікується, прийдуть навчатися на цій програмі.

На підтвердження відповідності критерію в звіті про самооцінку мають бути надані:

1. Опис цілей програми.
2. Обґрунтування необхідності запровадження програми (результати дослідження ринку праці, опитування роботодавців, потенційних здобувачів, аналіз актуальних тенденцій розвитку економіки, науки тощо).
3. Відгуки роботодавців (лідерів галузі або представників великого бізнесу), які рекомендують відкриття такої програми.
4. Пояснення, яким чином цілі програми відповідають (допомагають реалізації) місії та стратегії вищого навчального закладу.
5. Опис перспективних пріоритетних напрямів розвитку освітньої програми на найближчі 5 років з урахуванням змін ринку освітніх послуг, потреб абітурієнтів, ринку праці тощо.
6. Перелік компетентностей, що складають кваліфікаційний профіль випускника програми, підтвердження їхньої відповідності Національній рамці кваліфікацій, або галузевим рамкам кваліфікацій (у разі їхньої наявності).
7. Опис, яким чином і в яких аспектах роботодавці та/або професійні асоціації були залучені до розробки програми (для освітньо-професійних програм). Листи підтвердження від роботодавців.

Можуть бути надані також інші документи, які підтверджують відповідність програми зазначеному критерію.

Критерій # 3. Структура програми, навантаження та забезпечення можливості академічної мобільності

Структура програми та навчальний план дозволяють здобувачеві освіти досягти передбачених програмою цілей та отримати відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень в межах запланованого часу. Програма поділяється на освітні компоненти (курси та/або модулі), на яких здобуваються відповідні компетентності та знання. Кожен окремий компонент допомагає досягти загальних цілей програми, запланованих результатів навчання.

Програма передбачає обґрунтоване поєднання аудиторних годин із самостійною роботою здобувача освіти. Структура програми дозволяє здобувачеві отримати індивідуальний набір знань шляхом продуманої частини вибіркового курсів. Методи навчання включають самостійну дослідницьку діяльність здобувача освіти, за змістом та обсягом необхідну

для досягнення заявлених цілей програми. Структура навчального плану дозволяє здобувачеві освіти брати участь у національній та міжнародній академічній мобільності.

Пояснення

Має бути поданий навчальний план та опис курсів, які викладаються чи заплановані для викладання на цій програмі, кількість кредитів, які припадають на кожен курс і на програму в цілому, а також перелік компетентностей, на формування яких направлений кожен курс. З документів має бути чітко зрозуміло, на який термін навчання розрахована ця програма, чи є вона очною, заочною, дистанційною, змішаною і чому.

Слід надати інформацію, яка частина курсів є вибірковою, а яка обов'язковою, чи передбачається програма як основна (major) чи вона може також поєднуватися з іншими як додаткова (minor).

Також слід дати відповідь, чи є програма разовою, чи планується здійснювати набір на неї щорічно чи з певними перервами. Слід пояснити, чому автори програми впевнені, що програма є не еkleктичним набором навчальних дисциплін, а має внутрішню цілісність і гарантує уникнення дублювання навчальних дисциплін чи їхніх елементів. Чи передбачено і чи буде забезпечено можливість обирати додаткові дисципліни поза спеціальністю для здобуття додаткових кваліфікацій чи компетентностей (minor).

Необхідно дати роз'яснення, як програма стимулює участь студентів в академічній мобільності, зокрема, міжнародній, яким чином в ній можуть бути поєднані курси/модулі, що надаються вищим навчальним закладом, із тими, які студент може отримати в іншому, в тому числі зарубіжному ВНЗ, чи передбачає програма дуальне навчання.

Може бути надана також інша інформація, яка дозволяє якомога повніше розкрити спроможність програми оптимально досягти заявлених у ній цілей та задовольнити освітні потреби здобувачів.

На підтвердження відповідності критерію в звіті про самооцінку мають бути:

1. Навчальний план (curriculum) у формі, визначеній вищим навчальним закладом.
2. Стислий опис курсів/модулів програми з обов'язковим роз'ясненням, як окремі курси/модулі допомагають досягти цілей програми в цілому.
3. Дані про навчальне навантаження студентів (здобувачів), які включають облік аудиторних годин та годин на самостійну роботу, з роз'ясненням, чому саме такі обсяги і розподіл навантаження найкраще відповідає цілям програми.
4. Роз'яснення, яким чином навчальний план дозволяє здобувачеві освіти добирати додаткові навчальні курси та стимулює міжнародну академічну мобільність.
5. Дані щодо наявності міжнародного аспекту освітньої програми, спрямованого на розвиток програм академічної мобільності.

Можуть бути надані також інші документи, які підтверджують відповідність програми зазначеному критерію.

Критерій # 4. Відбір на програму та вимоги до абітурієнтів

Умови прийому на програму є чіткими, прозорими та однаковими для всіх, а також оприлюднені на веб-сайті навчального закладу. Критерії відбору на програму та вимоги до абітурієнтів визначаються вищим навчальним закладом та забезпечують досягнення заявлених у програмі цілей. Існують і оприлюднені чіткі і прозорі правила, структури і відповідальні особи за визнання досягнень (оцінок), отриманих в інших навчальних закладах, в тому числі іноземних, для забезпечення академічної мобільності.

Пояснення

Ініціатори програми повинні мати уявлення про те, яким має бути оптимальний рівень підготовки вступників для найкращого досягнення цілей програми. Мають бути чітко сформульовані вимоги до вступників на цю програму в частині їхнього рівня та обсягу знань, у тому числі за результатами ЗНО. Які заходи будуть вжиті, якщо вступники не матимуть відповідного рівня знань? Чи буде запропоновано додаткові курси для

«підтягування» тих, кому не вистачатиме знань для успішного проходження програми?

На підтвердження відповідності критерію в звіті про самооцінку мають бути надані:

1. Правила прийому до вищого навчального закладу або витяг із них, що стосується освітньої програми.
2. Документи, що описують процедури зарахування на програму.
3. Документи, що описують процедури визнання вищим навчальним закладом кваліфікацій чи компетентностей, здобутих в інших навчальних закладах, в тому числі в іноземних, чи в неформальній освіті (у разі наявності та необхідності для реалізації програми).

Можуть бути надані також інші документи, які підтверджують відповідність програми зазначеному критерію.

Критерій # 5. Форми, методи та інструменти викладання

Форми та методи викладання і навчання оптимально сприяють досягненню передбачених цілей програми, та відповідають вимогам студентоцентрованого навчання. Навчання студента включає лекції/консультації з викладачем, роботу в групі, дослідницьку роботу (самостійну або в групі). Вищий навчальний заклад забезпечує необхідну інформаційну та технічну підтримку здобувачів освіти для успішної реалізації програми.

Пояснення

Навчальні методи, які застосовуються на програмі, мають найкраще сприяти успішній реалізації програми, досягненню її цілей. Навчання студента передбачає збалансоване поєднання лекцій/консультацій викладача, занять в групі (семінари, дискусії тощо) та самостійну підготовку, у тому числі

проведення досліджень. У звіті про самооцінку програми ініціатори програми мають надати оптимальну кількість свідчень про методи викладання і навчання, а також пояснити, яким чином ці методи сприяють реалізації цілей програми. Зокрема, можна надати інформацію про те, чи застосовуються для цієї програми інформаційно-комунікаційні технології (власні онлайн-лекції, онлайн-модулі інших освітніх провайдерів (Prometheus, Coursera, закордонних ВНЗ і т.д.) інструктаж через Moodle тощо), та чому, на думку організаторів програми, це доцільно.

Слід також дати відповідь на питання: яким чином забезпечується надання консультацій студенту, як щодо загальних питань навчання та освітнього процесу, так і консультативна підтримка з окремих навчальних дисциплін. Яким чином враховуються індивідуальні освітні потреби та запити студентів під час навчання? Яким чином забезпечується орієнтація студента у виборі ним спеціалізацій та вибіркового курсів? Чи є задовільні процедури задоволення претензій та вимог студентів, пов'язані зі змістом і методами викладання та навчання?

На підтвердження відповідності критерію в звіті про самооцінку мають бути надані:

1. Опис методів викладання, що застосовуються на курсах/модулях програми, з зазначенням, яким чином ці методи враховують інтелектуальні запити студентів.
2. Інформація про те, яким чином забезпечені консультації для студентів, потрібні для успішного навчання (у тому числі графік консультацій, веб-сайт, наявність інших сервісів, які допомагають студентам отримати потрібну їм інформацію).
3. Інформація про впровадження та ефективність застосування активних і інноваційних методів навчання
4. Інформація про дослідження в області методик викладання навчальних дисциплін.
5. Опис системи зворотного зв'язку з використанням різних методик викладання та контролю знань.
6. Опис системи моніторингу задоволеності здобувачів вищої освіти формами, методами та інструментами викладання, а також системи прийняття рішень на основі результатів зворотного зв'язку зі здобувачами вищої освіти та оцінки їх задоволеності.

Можуть бути надані також інші документи, які підтверджують відповідність програми зазначеному критерію.

Критерій # 6. Оцінювання знань здобувачів освіти

Критерії оцінювання знань студентів є чіткими, зрозумілими і дозволяють з'ясувати, наскільки студент зміг досягти запланованих результатів навчання (отримати відповідні знання, навички та компетентності) і знаходяться у відкритому доступі. Відповідні форми і методи оцінювання застосовуються для різних освітніх компонентів в залежності від їхніх цілей і компетентностей, які вони формують. Методики і організація оцінювання знань гарантують, що здобувач освіти може виконати контрольні чи екзаменаційні завдання самостійно і вчасно. Інформація про вимоги та правила проведення оцінювання доноситься до здобувачів освіти на початку вивчення дисципліни і в обсязі достатньому для успішної реалізації програми. Існують правила повторного складання іспитів та процедури оскарження результатів іспитів студентами. Врегульовані правила складання іспитів для здобувачів з особливими освітніми потребами. Існують політика і процедури запобігання плагіату і неетичній поведінці під час оцінювання знань здобувачів освіти. Проводиться регулярний моніторинг та визначення ефективності систем і критеріїв оцінювання знань. Існує система зворотного зв'язку із студентами щодо оцінювання знань.

Пояснення

У звіті про самооцінку програми бажано надати відповіді на питання: яким чином організоване екзаменування студентів за курсами та модулями програми? Чи вчасно і яким чином інформуються студенти про зміст і час проведення іспитів? Чи продуманий графік екзаменаційної сесії таким чином, щоб студент міг якісно підготуватися без перевантаження і стресу? Чи враховуються побажання студентів щодо організації сесії та екзаменів? Чи кількість та обсяг екзаменів, їхній графік дійсно є оптимальними і дозволяють для середнього студента програми скласти всі екзамени вчасно і без перездач? Чи дійсно викладачі демонструють володіння технологіями оцінки результатів навчання та здобуття відповідних компетентностей студентів? Чи передбачені програмою кваліфікаційні роботи (курсіві, дипломні тощо) і чи є стандартизовані вимоги до них (якщо вони потрібні) з урахуванням найновішої літератури? Яким чином вищий навчальний заклад

запобігає плагіату, списуванню та іншим формам недоброчесної поведінки під час іспитів та написання кваліфікаційних робіт? Наскільки методи, що використовуються для цього, є ефективними? Яким чином забезпечується право здобувачів на перескладання іспитів? Як при цьому гарантується рівність всіх здобувачів і відсутність зловживань з боку викладачів чи адміністрації ВНЗ? Яким чином гарантується право студентів з особливими освітніми потребами на зручні для них умови складання іспитів? Які критерії оцінювання використовуються? Чи достатньо вони прозорі і зрозумілі для студентів? Яким чином встановлюється, що оцінки з різних навчальних предметів порівнювані між собою? Відповіді на зазначені питання можуть бути надані у довільній формі, шляхом простого опису та надання відповідних документів.

На підтвердження відповідності критерію у звіті про самооцінку можуть бути надані:

1. Положення про порядок оцінювання знань студентів/здобувачів освіти.
2. Критерії оцінювання знань (компетентностей) студентів/здобувачів освіти.
3. Графіки екзаменаційних сесій.
4. Приклади кваліфікаційних робіт (курскових, дипломних), переліки вимог до них (за наявності).
5. Рейтинги студентів за результатами оцінювання (за наявності).
6. Документи про політику і процедури забезпечення академічної доброчесності (зокрема, витяги, що стосуються іспитів та оцінювання знань студентів).
7. Опис системи моніторингу самостійної роботи студентів і адекватної оцінки її результатів.
8. Опис системи зворотного зв'язку із студентами щодо оцінювання знань.
9. Опис системи моніторингу та визначення ефективності систем та критеріїв оцінювання.
10. Опис процедури оскарження результатів оцінювання знань студентами та правил повторного складання іспитів.
11. Будь-які інші актуальні документи на розсуд вищого навчального закладу та ініціаторів програми.

Критерій # 7. Якісне та кількісне забезпечення викладацького складу

Кількість, рівень професійної та академічної кваліфікації науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників програми, а також адміністративного персоналу є достатніми для успішної реалізації програми. Професійний рівень керівника (гаранта) програми найкраще сприяє досягненню цілей програми. Академічна добросовісність і професіоналізм всіх, хто відповідальний чи бере участь у реалізації програми, не викликають сумнівів. Викладацький склад програми включає позаштатних викладачів-практиків та іноземних викладачів з метою успішної реалізації програми. Викладання професійно-орієнтованих дисциплін проводиться викладачами, що мають досвід роботи за профілем дисципліни. Вищий навчальний заклад забезпечує умови для професійного розвитку викладачів, постійного і безперервного підвищення кваліфікації, доступ для них усієї необхідної інформації, матеріально-технічних ресурсів, обладнання та сучасної професійної літератури. Існує стратегія розвитку кадрового забезпечення вищого навчального закладу та формування кадрового резерву. Впроваджена система оцінки викладачів студентами, яка використовується для постійного моніторингу і підвищення ефективності роботи викладацького складу. Існує система фінансової і нефінансової мотивації професорсько-викладацького складу. Існує система, що забезпечує постійне підвищення рівня володіння іноземними мовами професорсько-викладацького складу.

Пояснення

Слід надати чітке пояснення, хто і чому буде викладати на цій програмі. Слід пояснити, чому рівень запропонованих викладачів відповідає, на думку навчального закладу, рівню програми (бакалаврському чи вище). Якщо на програмі викладатимуть викладачі без наукових ступенів, то слід пояснити, чому були обрані ці викладачі. Слід вказати, який відсоток викладачів-практиків буде викладати на цій програмі і чому. Важливо також зазначити, звідки візьмуться ці викладачі, на чому вони спеціалізуються, які їх унікальні характеристики як фахівців, чому вони можуть бути цікавими для студентів і забезпечити успішну реалізацію програми. Слід вказати, чи будуть запрошені іноземні фахівці для викладання на цій програмі, і яким чином їхні курси за змістом і характером будуть гармонійно поєднуватися з іншими елементами програми. Хто буде керівником цієї програми: слід пояснити, чому саме була обрана ця людина, що саме з її попереднього досвіду чи професійних

навичок дозволяє сподіватися, що програма буде реалізована успішно. Запропоновані викладачі повинні відповідати критеріям академічної доброчесності та професіоналізму, а також мати чітке уявлення про цілі програми і про те, яким чином запропоновані ними зміст і методи навчання найкраще відповідають цим цілям. Навантаження викладача повинно дозволяти мати адекватний час, щоб забезпечити ефективну академічну роботу, контроль досягнень студентів, зробити свій внесок у програму і її удосконалення, продовжувати професійне зростання, брати участь у наукових дослідженнях, творчих заходах тощо.

На підтвердження відповідності критерію у звіті про самооцінку можуть бути надані:

1. Біографічні довідки (CV) викладачів програми, що гарантують якісне виконання ними своїх обов'язків під час викладання на цій програмі, з зазначенням, хто саме які навчальні дисципліни/модулі викладає (планує викладати).
2. Біографічна довідка (CV) керівника (директора, гаранта) програми.
3. Правила і процедури комплектації професорсько-викладацького складу, у тому числі правила відбору та залучення позаштатних та іноземних фахівців (зокрема, ті, що застосовуються для відповідної програми), вимоги до компетентності викладацького складу при прийомі на роботу.
4. Інформація, що засвідчує сприяння вищого навчального закладу професійному розвитку викладачів програми (наприклад, інформація про стажування, в тому числі за кордоном, організацію конференцій за тематикою, дотичною до змісту програми тощо), постійне та безперервне підвищення кваліфікації, наявність у викладачів професійних сертифікатів.
5. Дані про відповідність кількості та якості професорсько-викладацького складу встановленим нормативам (за наявності таких нормативів).
6. Інформація про наявність періодичних процедур для оцінки досягнень, що застосовуються для викладацького складу при укладанні контракту.
7. Інформація про наявність системи внутрішнього оцінювання та моніторингу діяльності професорсько-викладацького складу, в тому числі індикаторів, якими керуються для визначення ефективності поєднання викладацької діяльності та наукових досліджень, а також

- про наявність у відкритому доступі інформації про здібності та ефективність діяльності викладачів.
8. Дані щодо стратегії розвитку кадрового забезпечення вищого навчального закладу та формування кадрового резерву.
 9. Інформація щодо системи оцінювання студентами викладачів і механізмів постійного моніторингу і підвищення ефективності роботи викладацького складу.
 10. Інформація щодо частки викладачів, залучених до освітньої діяльності у іноземних вищих навчальних закладах, а також щодо системи постійного підвищення рівня володіння іноземними мовами професорсько-викладацького складу.
 11. Інші документи, які можуть засвідчити ефективність та оптимальність відповідного підбору викладачів для успішної реалізації програми (за бажанням ВНЗ).

Критерій # 8. Навчально-, науково-методичне, матеріальне та фінансове забезпечення програми

Інфраструктура, обладнання, навчально-методичне та науково-методичне забезпечення за своєю кількістю і якістю є достатнім для досягнення передбачених програмою цілей. Викладачі та студенти мають доступ до новітніх, у тому числі, західних публікацій, бібліометричних баз даних, потрібних для успішної реалізації програми. Вищий навчальний заклад забезпечує необхідними навчальними матеріалами студентів, зокрема, через доступ до інтернету, бібліотеку, копіювання тощо. Бюджет програми є прозорим і обґрунтованим. Вищий навчальний заклад має достатньо фінансових ресурсів для забезпечення успішної реалізації програми. Вищий навчальний заклад має комп'ютерні класи вільного доступу із забезпеченим доступом до мережі інтернет, електронних бібліотек та інших інформаційних ресурсів навчального закладу. Навчальний заклад використовує в навчальному процесі матеріально-технічну базу підприємств, установ, закладів та організацій, на яких діють філії кафедр та/або створені навчально-науково-виробничі комплекси.

Пояснення

Навчальний заклад повинен забезпечити всі необхідні матеріальні ресурси для успішної реалізації програми. Слід вказати, які саме ресурси потрібні для

неї, і чи є вони в університету, чи він збирається їх закупити чи орендувати. Чи потрібні для реалізації програми обладнання, лабораторії тощо, яким чином вони будуть забезпечені. Якщо в ході реалізації програми виявиться, що матеріальних ресурсів недостатньо, навчальний заклад повинен мати можливість забезпечити завершення програми згідно з планом.

У звіті про самоаналіз (самооцінку) програми слід вказати, яка література (підручники, методичні посібники, монографії, наукові журнали та інше) буде використана для викладання і навчання. Слід гарантувати, що ця література буде доступною для студентів (пояснити, яким чином вона буде доступною: чи вона є в бібліотеці, чи буде тиражуватися шляхом ксерокопій, чи буде пропонуватися студентам купити її тощо). Слід зазначити, чи буде використовуватися література іноземними мовами, якими саме і чому. Чи планує університет заповувати необхідну літературу (частково, повністю чи зовсім не планує), у тому числі доступ до баз даних наукових журналів, зокрема, англійською чи іншими іноземними мовами.

Бюджет програми має бути прозорим. Слід надати інформацію, звідки організатори очікують фінансових надходжень для реалізації цієї програми (державне замовлення, кошти фізичних та юридичних осіб за навчання здобувачів, спонсорські кошти). Якщо планується поєднання різних джерел, слід вказати, приблизно в якій пропорції. Якщо програма буде платною для студентів, слід вказати її вартість і на основі яких даних її розраховано. Університет повинен мати збалансоване уявлення про ціну (вартість) програми і очікувану вигоду, яку вона принесе здобувачам

На підтвердження відповідності критерію у звіті про самооцінку мають бути надані:

1. Дані про навчально-методичне, науково-методичне та матеріальне забезпечення, зокрема, його кількість відповідно до встановлених нормативів (за наявності таких нормативів), а також якість, з супутнім поясненням, чому цього достатньо для успішної реалізації програми.
2. Дані про доступ до наукової літератури, наукометричних баз даних, у тому числі, закордонних публікацій і наукових журналів, необхідних для успішної реалізації програми.
3. Дані про наявність необхідних лабораторій, обладнання, інших ресурсів, необхідних для успішної реалізації програми, та опис того, яким чином вищий навчальний заклад їх забезпечує.

4. Бюджет програми (за наявності) або ж інший документ, в якому зазначені вартість програми, її ціна та актуальні розрахунки.
5. Інша інформація на розсуд ВНЗ та ініціаторів програми.

Критерій # 9. Внутрішня система забезпечення якості освітньої програми

Вищий навчальний заклад має визначені політику та процедури внутрішнього забезпечення якості, що передбачають також відповідальність за їхнє невиконання і знаходяться у відкритому доступі на веб-сайті університету. В межах цієї політики застосовуються відповідні методи самоаналізу та вдосконалення освітньої програми. Вищий навчальний заклад інформує про результати програми роботодавців, відповідні професійні асоціації та громадськість. Для аналізу і вдосконалення програми систематично залучаються представники різних зацікавлених груп (студенти, викладачі, випускники, представники професійних груп чи асоціацій, роботодавці тощо). Для модернізації програми беруться до уваги результати аналізу працевлаштування випускників та відгуки роботодавців про якість програми. Існують чіткі правила і критерії, за якими оцінюється відповідність освітньої програми потребам і запитам студентам. Відповідні оцінки, висловлені студентами, враховуються для покращення програми.

Пояснення

Необхідно мати чіткі правила і процедури, за якими буде здійснюватися самооцінка і вдосконалення (модернізація) програми. Повинні бути забезпечені зворотній зв'язок зі студентами і врахування їхньої оцінки під час подальшого вдосконалення програми. Якщо програма подається на повторну акредитацію (reaffirmation of accreditation), то за її результатами слід провести критичний аналіз, зокрема, провести аналіз слабких місць програми і чітко пояснити, що саме і чому планується вдосконалити. Слід з'ясувати, чи працевлаштування випускників програми за спеціальністю в цілому відповідає очікуванням і який рівень задоволення роботодавців у зв'язку з випускниками програми. Результати такого аналізу слід подати у звіті. Слід зазначити, яким чином були враховані зауваження роботодавців та

інших зацікавлених груп (стейкхолдерів) щодо змісту та організації програми.

На підтвердження відповідності критерію у звіті про самооцінку мають бути надані:

1. Документи, що відображають політику і процедури внутрішнього забезпечення якості вищого навчального закладу.
2. Інструментарій та результати дослідження (опитування) думки студентів, роботодавців, випускників, представників професійних асоціацій, інших зацікавлених груп, що можуть дати уявлення про якість програми.
3. Опис заходів, що були здійснені для вдосконалення програми (для програм, що подаються на повторну акредитацію).
4. Інформація щодо системи використання результатів оцінювання внутрішньої політики забезпечення якості для вдосконалення і коригування довгострокових напрямів розвитку, постановки нових цілей відповідно до змін умов зовнішнього середовища.
5. Інші документи, що містять актуальну інформацію щодо забезпечення якості програми.

Критерій # 10. Прозорість та ефективність управління

Прийняті у вищому навчальному закладі правила і процедури визначають права і обов'язки викладачів, адміністрації та студентів. Інформація про ці правила є доступною для всіх учасників освітнього процесу. Інформація, що стосується освітньої програми (включаючи її змістовні і організаційні особливості) є доступною для потенційних споживачів та зацікавлених груп. Система управління та менеджменту вищого навчального закладу сприяє успішній реалізації програми, відповідає запитам і потребам викладачів та здобувачів освіти. Прийнята у вищому навчальному закладі політика врегулювання конфліктів забезпечує оптимальне врахування інтересів і потреб студентів та викладачів. Вищий навчальний заклад забезпечує загальний відкритий доступ до інформаційних ресурсів відповідно до вимог законодавства.

Пояснення

Менеджмент програми повинен сприяти її успішній реалізації та відповідати запитам здобувачів (студентів). У звіті слід пояснити, яким чином організація програми буде найкраще забезпечувати досягнення цілей програми.

Повинні бути гарантії, що студенти будуть вчасно і якісно проінформовані про особливості програми та її провадження. Документи, що визначають правила організації освітнього процесу, обов'язки адміністрації, викладачів та студентів мають бути затверджені і відповідним чином оприлюднені.

Вищий навчальний заклад повинен мати політику (правила) владнання конфліктів між викладачами/адміністрацією і студентами, яка б передбачала оптимальне задоволення інтересів і потреб студентів в освітньому процесі. Має надаватися організаційна підтримка студентів у формуванні ними індивідуальної освітньої траєкторії.

На підтвердження відповідності критерію у звіті про самооцінку мають бути надані:

1. Положення про організацію навчального процесу.
2. Дані про інформаційні ресурси, які застосовуються для інформування про програму, права та обов'язки учасників освітнього процесу (сайт ВНЗ тощо).
3. Інша актуальна інформація чи документи на розсуд ВНЗ та ініціаторів програми.

Критерій # 11. Механізми підтримки студентів в процесі реалізації освітньої програми

Навчальний заклад забезпечує механізми додаткової освітньої підтримки студентів, в тому числі тьюторська підтримка протягом всього періоду навчання, підтримка найбільш неуспішних студентів, наявність системи визначення задоволеності студентів щодо надання їм підтримки, створеними умовами для особистого розвитку тощо.

Створено можливості для всебічного розвитку студентів, наявна спортивна та соціальна інфраструктура, забезпечено можливість студентам пройти додаткове навчання, наявні підрозділи щодо забезпечення підтримки академічної мобільності студентів та підтримки іноземних студентів тощо.

Створено систему підтримки студентів у працевлаштуванні, в тому числі: наявна система організації практик, допомоги при працевлаштуванні та

кар'єрному старту студентів; забезпечено участь компаній і роботодавців в організації і проведенні професійних практик та працевлаштуванні випускників; передбачено можливість внутрішнього працевлаштування студентів.

Існує система соціальної підтримки студентів: наявна система заохочень студентів за досягнення в навчальній і позанавчальній діяльності, наявна служба соціально-психологічної підтримки студентів тощо.

Існує система інформаційної підтримки студентів, в тому числі забезпечення навчально-інформаційними матеріалами і відкритим доступом до регламентуючих документів освітньої програми, наявний процес моніторингу індивідуального студентського прогресу протягом усього періоду навчання, наявні інформаційні системи супроводження студента на всій траєкторії його навчання, орієнтовані на покращення його результатів.

Пояснення

У навчальному закладі повинні бути впроваджені механізми додаткової освітньої підтримки студентів, в тому числі з числа найменш успішних, протягом всього навчання та умови для всебічного особистого розвитку студентів.

В звіті про самооцінку повинні бути відображені механізми роботи системи додаткового навчання, академічної мобільності, підтримки іноземних студентів, а також механізми залучення роботодавців в процес проведення професійних практик та працевлаштування випускників.

В звіті потрібно описати системи соціальної підтримки студентів, інформаційної підтримки, а також продемонструвати наявність і ефективність моніторингу індивідуального студентського прогресу протягом усього періоду навчання.

В звіті повинні бути відображені механізми оцінки студентами всіх вищезгаданих систем підтримки студентів.

На підтвердження відповідності критерію у звіті про самооцінку мають бути надані:

1. Інформація щодо спортивної і соціальної інфраструктури навчального закладу
2. Опис системи підтримки студентів у працевлаштуванні
3. Інформація щодо системи соціальної підтримки студентів

4. Опис системи інформаційної підтримки студентів та системи супроводження студента на всій траєкторії навчання
5. Інша інформація чи документи на розсуд ініціаторів програми

Критерій # 12. Внутрішній моніторинг та періодичне оновлення освітньої програми

Вищий навчальний заклад забезпечує проведення періодичного оцінювання актуальності змісту освітньої програми та організації освітнього процесу інститутами (факультетами), радами з якості, робочими проектними групами тощо. Наявні механізми щодо оперативного реагування на виявлені проблеми з можливістю внесення змін до навчальних планів, каталогів вибіркових дисциплін, навчального навантаження студентів за результатами моніторингу. Існують чіткі критерії щодо процесу затвердження, моніторингу, перегляду освітніх програм. Впроваджено систему моніторингу персоналу та його мотивації до успішної реалізації програми, чітко визначено відповідальність за підтримку та оновлення програми відповідним структурним підрозділом навчального закладу, сформовано механізм оновлення публічної інформації щодо освітніх програм.

Впроваджено систему опитування випускників щодо задоволеності результатами навчання для започаткування та побудови кар'єри та студентів після завершення навчання за кожним курсом/модулем щодо задоволеності рівнем викладання і якістю отриманих знань. Формалізовано систему зворотного зв'язку з роботодавцями та керівниками практик в частині достатності, актуальності, повноти сформованих компетентностей випускника. Наявні налагоджені механізми вдосконалення освітньої програми на основі отриманих даних. Існує централізована система збору інформації щодо випускників, їх кар'єрного зростання (наприклад, через Alumni).

Впроваджено і формалізовано механізми врахування думки студентів при визначенні якості змісту програми та потреби її актуалізації.

Пояснення

На підтвердження відповідності критерію у звіті про самооцінку мають бути надані:

1. Опис системи проведення періодичного оцінювання актуальності змісту та вдосконалення освітньої програми.
2. Опис системи опитування випускників щодо задоволеності результатами навчання та врахування думок роботодавців, випускників та студентів при визначенні змісту програми та потреб її актуалізації.
3. Інформація щодо системи зворотного зв'язку з роботодавцями та керівниками практик щодо сформованих компетенцій випускника.
4. Інша інформація на розсуд ініціаторів програми.

Критерій # 13. Використання сучасних наукових досягнень в змісті освітньої програми

У вищому навчальному закладі впроваджено процеси, що забезпечують досягнення збалансованих результатів у поєднанні навчання та досліджень. Наявні організаційна структура та ресурси, що забезпечують поєднання викладання та наукових досліджень. Студенти та аспіранти залучені до виконання науково-дослідних робіт. Функціонують наукові товариства аспірантів та студентів та/або система наукових гуртків. Результати наукових досліджень студентів, аспірантів та викладачів впроваджуються в практику підприємств та організацій, а також в освітній процес. Існує постійна практика спільних публікацій студентів та викладачів. Вищий навчальний заклад забезпечує доступ студентам, аспірантам та викладацькому складу до найновіших публікацій у галузі знань кожної освітньої програми. Викладачі регулярно оновлюють лекційні і практичні матеріали на основі найновіших наукових публікацій, статистичних даних тощо.

Пояснення

На підтвердження відповідності критерію у звіті про самооцінку мають бути надані:

1. Інформація, що описує механізми та підтверджує залучення студентів та аспірантів до виконання науково-дослідних робіт.
2. Підтвердження того, що результати наукових досліджень студентів та аспірантів використовуються в освітньому процесі та впроваджуються в практику підприємств та організацій.
3. Підтвердження наявності доступу студентів, аспірантів та викладачів до найновіших публікацій у галузі знань освітньої програми.

4. Підтвердження регулярного оновлення лекційних і практичних матеріалів на основі найновіших наукових публікацій, статистичних даних тощо.
5. Інша інформація на розсуд ініціаторів програми.

Критерій # 14. Дотримання принципів академічної доброчесності в ході реалізації освітньої програми

У вищому навчальному закладі наявна комплексна політика щодо забезпечення протидії академічній недоброчесності у будь-яких її проявах. Існують чітко прописані правила щодо санкцій і відповідальності за прояви академічної недоброчесності всіх учасників освітнього процесу. Затверджено Кодекс Студента, який знаходиться у вільному доступі на веб-сайті навчального закладу, в якому чітко визначені терміни, правила, санкції щодо проявів академічної недоброчесності. Впроваджено курс з академічної доброчесності та академічного письма для всіх студентів першого курсу. Вищий навчальний заклад використовує антиплагіатне програмне забезпечення для контролю поточних і підсумкових робіт студентів, а також наукових праць викладацького складу.

Пояснення

На підтвердження відповідності критерію у звіті про самооцінку мають бути надані:

1. Опис наявної політики щодо забезпечення протидії академічній недоброчесності.
2. Інформація про правила щодо санкцій і відповідальності за прояви академічної недоброчесності всіх учасників освітнього процесу.
3. Інформація щодо курсу з академічної доброчесності та академічного письма для студентів.
4. Інформація щодо антиплагіатного програмного забезпечення, яке використовується для контролю робіт студентів та наукових праць викладачів.

Критерій # 15. Інформаційно-комунікаційна підтримка освітньої програми

У вищому навчальному закладі наявна система інформування та зворотного зв'язку, орієнтована на студентів, працівників та інших стейкхолдерів. Створена система збору та аналізу зовнішніх і внутрішніх даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо освітньої програми на основі застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і програмних засобів. У викладачів і співробітників наявні сервіси, що дозволяють оперативно обмінюватись інформацією та працювати з он-лайн ресурсами, а також інформаційно-комунікаційна система, що дозволяє підтримувати зворотній зв'язок із студентами, випускниками, роботодавцями. У студентів наявна чітка інформація про можливості навчання та способи підтримки. Існує актуальна інформаційна база щодо задоволеності студентів освітньою програмою.

Пояснення

На підтвердження відповідності критерію у звіті про самооцінку мають бути надані:

1. Опис інформаційно-комунікаційної системи для підтримки зворотного зв'язку із студентами, випускниками і роботодавцями.
2. Опис сервісів, що використовуються для обміну інформацією та роботи з онлайн-ресурсами.
3. Інформація щодо механізмів роботи інформаційної бази щодо задоволеності студентів освітньою програмою.
4. Інша інформація на розсуд ініціаторів програми.